Rådets konklusioner om imødegåelse af covid-19-krisen på uddannelsesområdet

(2020/C 212 I/03)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

SOM FREMHÆVER følgende:

1. Covid-19-pandemien har påvirket og lagt et hidtil uset pres på uddannelsessystemerne verden over og i hele Unionen. Den har medført store ændringer i den måde, vi lærer, underviser, kommunikerer og samarbejder på inden for og mellem vores uddannelsessamfund. Dette har haft betydning for lærende ([1]), deres familier, lærere, undervisere og institutionsledere samt samfundet som helhed.

2. Siden pandemiens udbrud har medlemsstaterne og uddannelsesinstitutionerne gjort en betydelig indsats for at sikre de lærendes og personalets sikkerhed og velfærd og videreførelsen af læring og undervisning for at bevare retten til uddannelse.

3. De fleste medlemsstater har som en nødforanstaltning vedtaget omfattende fysiske nedlukninger af uddannelsesinstitutioner og samtidig hurtigt mobiliseret alternative muligheder for og støtte til fjernlæring og -undervisning, navnlig digitale løsninger. Dette skift har medført forskellige udfordringer for uddannelsessystemerne og interessenterne i medlemsstaterne, navnlig for lærende og deres familier, lærere og undervisere, men har også givet dem værdifuld læringserfaring og yderligere fremskyndet uddannelsesinstitutionernes digitale omstilling.

4. Under disse usædvanlige omstændigheder har der været et bemærkelsesværdigt samarbejde mellem medlemsstaterne, som har udvist solidaritet og gensidig støtte i en krisetid ved regelmæssigt at udveksle oplysninger om deres nationale forhold, udfordringer, påtænkte eller allerede gennemførte foranstaltninger og planer samt, hvor det har været muligt, åbent at dele uddannelsesressourcer,

SOM ER SIG FØLGENDE BEVIDST:

5. Ved krisens begyndelse, da uddannelsesinstitutionerne i de fleste medlemsstater stadig fungerede normalt, var der fokus på at sikre de lærendes og personalets sikkerhed, herunder ved at indføre beskyttelses- og hygiejneforanstaltninger og give oplysninger og vejledning, i samarbejde med de nationale uddannelses- og sundhedsmyndigheder.

6. I takt med at situationen har udviklet sig med stadig flere fysisk lukkede uddannelsesinstitutioner i de fleste medlemsstater, har medlemsstaterne**,** uddannelsesinstitutionerne og relevante interessenter med henblik på at sikre videreførelsen af indlæringsprocessen gjort en betydelig indsats for at tilpasse og forberede uddannelsesindhold og sikre, at det anvendes i forbindelse med fjernlæring. Dette er blevet understøttet af passende retningslinjer kombineret med fleksibel forvaltning, løbende overvågning og forbedringer og lovgivningsmæssige tilpasninger i overensstemmelse med de nationale forhold. I denne henseende kan der have været forskellige udgangspunkter mellem medlemsstaterne samt mellem uddannelsesinstitutionerne med hensyn til uddannelsessystemernes digitale parathed, herunder tilgængeligheden af digitale indlæringsværktøjer og -materialer og lærernes og undervisernes parathed til at udbyde fjernundervisning.

7. En af de største udfordringer har været spørgsmålet om at sikre inklusion og lige adgang til kvalitetsfjernlæring. Nogle lærende samt lærere, undervisere og familier kan mangle digitale færdigheder, adgang til teknologi eller internettet, hvilket kan udgøre en alvorlig hindring, navnlig for lærende fra dårligt stillede miljøer og fra landdistrikter og fjerntliggende områder samt stærkt urbaniserede områder. Endvidere er der lærende med særlige undervisningsbehov,

([1]) Til brug for dette dokument forstås ordet *lærende* i en bredere betydning, som henviser til alle typer og niveauer af uddannelse, herunder førskoleundervisning og børnepasning, almen undervisning, erhvervsuddannelse, voksenuddannelse og videregående uddannelse.

som kræver rådgivning og supplerende støtte i deres læring. Nedlukningen af uddannelsesinstitutioner har desuden medført en særlig udfordring for socioøkonomisk dårligt stillede lærende, som har større sandsynlighed for at bo i en husstand, der ikke er befordrende for hjemmeundervisning, eller som normalt har ret til gratis skolemåltider, samt for lærende, der risikerer skolefrafald.

8. Uddannelsesinstitutioner er mere end blot et sted, hvor mennesker lærer og underviser — de er ligeledes sikre miljøer og skaber en følelse af struktur og af fællesskab og muligheder for socialisering. I betragtning af den bekymring og stress, som forårsages af frygten for pandemien og social isolation, som navnlig er vanskelig for dem, der udsættes for vold i hjemmet eller er i risiko for det, har det været afgørende at række ud og at yde psykologisk og følelsesmæssig støtte for at sikre de lærendes, deres familiers, læreres og underviseres fysiske og mentale helbred.

9. Lærere og undervisere har været nødt til at tilpasse sig hurtigt fra ansigt til ansigt-undervisning til fjernundervisning. Eftersom ikke alle lærere og undervisere ([2]) har haft den erfaring, tillid, viden og de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige for at organisere og levere fjernundervisning effektivt, har der været behov for supplerende, målrettet uddannelse. Deres engagement har ofte strakt sig ud over at give timer og har omfattet en yderligere indsats for at sikre de lærendes fremskridt og velfærd. Behovet for hurtigt at tilpasse sig det nye arbejdsmiljø kan have resulteret i en øget arbejdsbyrde og således have påvirket balancen mellem deres arbejdsliv og privatliv. Lærere, undervisere og støttepersonale har under disse forhold udvist et beundringsværdigt engagement og kreativitet samt åbenhed for samarbejde, medskabelse og peerlæring.

10. Selv om overgangen til digital undervisning og læring har spillet en væsentlig rolle med hensyn til at gøre det muligt at fortsætte indlæringsprocessen, kan digital uddannelse ikke fuldt ud erstatte kvalitetsundervisning og -indlæring ansigt til ansigt. Det pludselige skift til digital undervisning og læring var desuden i mange tilfælde snarere en nødforanstaltning end en planlagt optimal levering af omfattende digital fjernundervisning. Visse lærere og undervisere underviste online for første gang, og selv om deres modstandsdygtighed og tilpasningsevne fortjener ros, bør digital fjernundervisning og -læring inden for rammerne af covid-19, selv om de er værdifulde, ikke nødvendigvis betragtes som den generelle standard for digital fjernundervisning.

11. Der har været behov for øget samarbejde mellem de lærendes familier og lærere og undervisere og for et stærkere engagement i at muliggøre fjernlæring. For de forældre og omsorgspersoner, der arbejder hjemmefra, har det været krævende at kombinere deres arbejdsopgaver med læringsstøtte til børn og børnepasning. For de forældre og omsorgspersoner, der ikke har kunnet arbejde hjemmefra, har det været en yderligere udfordring at finde dagpleje til mindre børn.

12. Formidlingen af de praktiske elementer i undervisningsplanerne udgør en særlig udfordring i forbindelse med fjernlæring. Dette er særligt relevant inden for erhvervsuddannelse, hvor praktisk læring udgør en stor del af undervisningsplanerne. Lærende på en erhvervsuddannelse kan derfor have været yderligere dårligt stillet, da krisen har berørt mange arbejdsgivere, der beskæftiger sig med arbejdsbaseret læring og udbyder lærlingeuddannelser. Eftersom lærlinge i visse tilfælde er afhængige af løn og godtgørelse fra arbejdsgivere, har dette haft en indvirkning på deres indkomstmuligheder.

13. Voksne lærende, navnlig lavtuddannede, mangler nogle gange de digitale færdigheder, der er nødvendige for at deltage i digital læring, hvilket kan påvirke deres muligheder for opkvalificering og omskoling.

14. En af de største udfordringer har været at håndtere evaluering og karaktergivning, hvor visse medlemsstater har opfordret til at fokusere på formativ vurdering og tage hensyn til de forskellige indlæringsbetingelser. Dette er forbundet med udfordringen med at tilrettelægge en effektiv afslutning på skole- og studieåret, hvilket navnlig er vigtigt i forbindelse med afsluttende eksaminer og dimission, eftersom dette har indflydelse på indskrivningen på forskellige uddannelsesniveauer. I denne henseende kan informationsudveksling, samarbejde og dialog mellem de relevante interessenter på uddannelsesområdet, herunder kvalitetssikrings- og anerkendelsesmyndighederne og arbejdsmarkedets parter, danne grundlag for en nyttig koordineret tilgang. Dette kan være særlig nyttigt ved fastsættelse af kravene til optagelse på videregående uddannelsesinstitutioner under behørig hensyntagen til deres autonomi og nationale forhold.

([2]) I henhold til OECD's TALIS-undersøgelse (2018) føler mindre end 40 % af lærerne sig godt forberedt til at anvende IKT i undervisningen.

15. Pandemien har ligeledes påvirket mobile læringsmuligheder på europæisk og internationalt niveau. Eftersom mange uddannelsesinstitutioner har været lukket, har lærende i et mobilitetsprogram haft forskellige problemer vedrørende fortsættelse af deres mobilitetsperiode, adgang til bolig og sundhedsydelser, ret til tilskud og stipendier og tilbagevenden til deres hjemland. Lærende i et mobilitetsprogram kan også have oplevet socioøkonomiske vanskeligheder i forbindelse med familiens indkomsttab som følge af den krise på arbejdsmarkedet, som covid-19-pandemien har forårsaget.

16. Mange projektaktiviteter under Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps er blevet udsat eller aflyst, og i tilfælde med planlagt mobilitet er der blevet tilskyndet til virtuelt samarbejde.

17. Ud over de nødvendige investeringer til imødegåelse af de sundhedsmæssige og socioøkonomiske konsekvenser af krisen er det vigtigt, at de nuværende investeringsprioriteter rettes mod uddannelsessektoren. I denne henseende er det yderst vigtigt at anerkende, at uddannelse af høj kvalitet bidrager afgørende til borgernes velfærd og personlige og faglige udvikling samt samfundets og økonomiens modstandsdygtighed og spiller en vigtig rolle med hensyn til genopretningen. Det er nødvendigt at tage hensyn til dette ved udarbejdelsen af den europæiske genopretningsplan,

SOM ANERKENDER FØLGENDE:

18. Med henblik på at overvinde disse udfordringer har medlemsstaterne og deres uddannelsesinstitutioner, afhængig af nationale forhold, hurtigt indført en række foranstaltninger, som f.eks.:

— at udvikle og dele uddannelsesindhold og undervisningsmaterialer af god kvalitet og god undervisningspraksis, der er tilpasset rammerne for fjernlæring på nationalt niveau og/eller institutionsniveau

— at støtte virtuelle læringsmiljøer, der gør det muligt at anvende eksisterende onlinelæringsplatforme (eller udvikle nye) og værktøjer til teamsamarbejde

— at anvende fjernsynsudsendelser og andre medier til at levere uddannelsesindhold

— at udarbejde en række vejledninger og instruktioner i, hvordan man deltager i fjernlæring og leverer fjernundervisning, f.eks. i sikker anvendelse af digitale værktøjer og onlineevaluering

— at give lærere og undervisere samt andet pædagogisk personale muligheder for målrettet faglig udvikling

— at identificere lærende, der ikke har mulighed for at deltage i fjernlæring, og nå ud til dem ved at stille det fornødne udstyr og adgang til internettet til rådighed, navnlig for dem fra geografisk isolerede eller socioøkonomisk dårligt stillede områder og baggrunde, samt om nødvendigt ved at stille trykte undervisningsmaterialer til rådighed

— at yde målrettet støtte til lærende med særlige undervisningsbehov

— at lette adgangen til digitalt indhold på biblioteker

— at sørge for måltider til lærende fra socioøkonomisk dårligt stillede miljøer

— at tilbyde forskellige former for psykologisk støtte til lærende, familier, lærere og undervisere

— at sikre dagpleje til mindre børn, hvis forældre og omsorgspersoner ikke har kunnet arbejde hjemmefra, navnlig nøglemedarbejdere i kritiske sektorer såsom sundhedsvæsenet

— at yde forskellige former for støtte til både indrejsende og udrejsende lærende i et mobilitetsprogram

— regelmæssigt at stille oplysninger til rådighed for lærende, lærere og undervisere, uddannelsesinstitutioner, familier samt andre relevante interessenter

— at udvikle et samarbejde med lokale og regionale myndigheder og ikkestatslige organisationer samt virksomheder, herunder telekommunikationsvirksomheder og internetudbydere samt forlag, der i visse tilfælde har stillet materialer og værktøjer til rådighed gratis

— om muligt at støtte og stimulere idræt og fysisk aktivitet i overensstemmelse med sikkerhedsforanstaltninger.

19. Som reaktion på covid-19-krisen gav Kommissionen mulighed for yderligere fleksibilitet i gennemførelsen af Erasmus +-programmet, suppleret med praktisk rådgivning til Erasmus+-deltagerne og nationale agenturer. Ud over de bestræbelser, der er foretaget i Rådet, fremmede Kommissionen desuden yderligere muligheder for samarbejde og informationsudveksling mellem medlemsstaterne.

20. I takt med at situationen udvikler sig med en eventuel ophævelse af inddæmningstiltagene efter henstilling fra sundhedsmyndighederne, melder der sig yderligere spørgsmål vedrørende genåbningen af uddannelsesinstitutioner og af virksomheder, der tilbyder arbejdsbaseret læring, herunder organisatoriske og sikkerhedsmæssige foranstaltninger, navnlig vedrørende fysisk distancering**,** sanitære forhold og hygiejne. Med henblik herpå vedrører nogle af udfordringerne tilstrækkelige menneskelige ressourcer samt uddannelsesinstitutionernes beredskab og bæredygtighed, navnlig deres relevans for gennemførelsen af de nødvendige foranstaltninger,

OPFORDRER UNDER BEHØRIG HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET OG I OVERENSSTEMMELSE MED DE NATIONALE FORHOLD MEDLEMSSTATERNE TIL:

21. At fortsætte med at dele oplysninger, erfaringer og bedste praksis mellem medlemsstaterne om, hvordan uddannelse bedst kan tilpasses omstændighederne afhængig af den videre udvikling med hensyn til covid-19-krisen, herunder om forskellige foranstaltninger i forbindelse med genåbningen af uddannelsesinstitutionerne, som sikrer lighed, fremmer de lærendes og personalets velfærd og yder psykologisk støtte. I denne forbindelse at tilskynde til en strømlinet og sammenhængende informationsstrøm og gøre optimal brug af eksisterende netværk.

22. I forbindelse med genåbningen af uddannelsesinstitutionerne og i overensstemmelse med de lokale, regionale og nationale forhold at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre de lærendes og personalets sikkerhed, herunder passende sanitære og hygiejniske forhold, og genoptage lærings- og undervisningsaktiviteter ansigt til ansigt og samtidig sikre lige muligheder.

23. På grundlag af de erfaringer, der allerede er gjort i forbindelse med covid-19-krisen**,** og i betragtning af potentielle langsigtede virkninger af krisen på fremtidens uddannelse, at undersøge mulighederne for innovation og at gøre en yderligere indsats for at fremskynde uddannelsessystemernes digitale omstilling og, hvor det er relevant, styrke uddannelsesinstitutionernes digitale kapacitet og mindske den digitale kløft.

24. Under hensyntagen til de indhøstede erfaringer i forbindelse med covid-19-krisen yderligere at støtte udviklingen af lærernes og undervisernes digitale færdigheder og kompetencer for at lette undervisningen og evalueringen i digitale læringsmiljøer.

25. Under behørig hensyntagen til den institutionelle autonomi at undersøge muligheden for at integrere digital læring af høj kvalitet som et element i udbuddet af uddannelser på alle niveauer og i alle former for uddannelse. I den forbindelse at være opmærksom på, om de digitale værktøjer er hensigtsmæssige i forhold til de lærendes alder og særlige behov, og om de overholder databeskyttelsesreglerne, privatlivets fred, etiske hensyn og sikkerheds- og cybersikkerhedskrav.

26. At undersøge mulighederne for at styrke undervisningen og læringen gennem overvågning og evaluering på grundlag af udvinding af uddannelsesdata med fokus på eksisterende data, læringsanalyser og anvendelse af kunstig intelligens med behørigt fokus på overholdelse af den generelle forordning om databeskyttelse (EU) 2016/679.

27. Samtidig med at der skabes muligheder for fjernlæring, digital læring og blandet læring, at være yderligere opmærksom på at sikre lige muligheder og fortsat adgang til uddannelse af høj kvalitet for lærende i alle aldre, idet kvaliteten sikres, og der opfordres til validering og anerkendelse af de opnåede læringsresultater. Ved genbekræftelse af retten til uddannelse at være særlig opmærksom på at forebygge en potentiel stigning i skolefrafald, der er forårsaget af covid-19-krisen.

28. Med henblik på at afbøde den negative indvirkning af covid-19-krisen på fysisk, grænseoverskridende mobilitet og samarbejde at tilskynde til brug af virtuelle muligheder for mobilitet og samarbejde.

29. At samarbejde om at fjerne de covid-19-relaterede hindringer for grænseoverskridende læringsmobilitet under hensyntagen til de mulige konsekvenser af forskellige evalueringstilgange, eventuelt forsinkede eller aflyste eksaminer og forsinkede indskrivninger, som kan have en negativ indvirkning på mobile læringsmuligheder i de følgende år.

30. At samarbejde om at sikre uddannelsesmuligheder for lærende, der dagligt pendler mellem nabomedlemsstater, navnlig i tilfælde af langvarig nedlukning af grænserne.

31. At støtte videreudviklingen af digital infrastruktur samt digitale færdigheder og kompetencer ved at anvende den tilgængelige finansiering under Unionens programmer og fonde, navnlig Erasmus+-programmet, Det Europæiske Solidaritetskorps og de europæiske struktur- og investeringsfonde, støtteprogrammet for strukturreformer og disses efterfølgere samt det nye program for et digitalt Europa,

OPFORDRER KOMMISSIONEN TIL I OVERENSSTEMMELSE MED SINE BEFØJELSER OG UNDER BEHØRIG HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET:

32. At foretage forskning i og udbrede resultaterne om konsekvenserne af covid-19-pandemien og de indhøstede erfaringer på forskellige uddannelsesniveauer med fokus på fjernlæring og -undervisning og uddannelsessystemernes digitale kapaciteter i medlemsstaterne som en ressource til at styrke evidensbaseret national politikudformning og samarbejde på EU-plan for at opbygge modstandsdygtighed og parathed til et rettidigt, effektivt og hensigtsmæssigt fremtidigt nødberedskab.

33. Ved udarbejdelsen af et forslag til en europæisk genopretningsplan at anerkende omstillingspotentialet ved uddannelse som en mulighedsskabende drivkraft for en vellykket genopretning og behovet for investeringer i uddannelse, navnlig vedrørende digital uddannelse, herunder infrastruktur og digitale færdigheder.

34. At støtte medlemsstaterne i at tilbyde muligheder for investering i bæredygtig uddannelsesinfrastruktur i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt under yderligere hensyntagen til den kapacitet, der er nødvendig for sikkerheden, og fornødne organisatoriske foranstaltninger som reaktion på covid-19-krisen.

35. Ved udarbejdelsen af det europæiske uddannelsesområde sammen med strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet efter 2020, den nye handlingsplan for digital uddannelse og den ajourførte dagsorden for færdigheder at tage hensyn til erfaringerne fra covid-19-krisen for så vidt angår uddannelsessystemernes digitale omstilling med særlig opmærksomhed på kvalitet og samfundsmæssige udfordringer, såsom at sikre inklusion og lige muligheder, fremme samhørighed og bekæmpe desinformation.

36. At fortsætte med at lette udvekslingerne om udfordringer og de foranstaltninger, medlemsstaterne har truffet, herunder ved at sammenkoble, forbedre adgang til og tilgængelighed af databaser for åbne uddannelsesressourcer for at lette delingen af forskellige fjernlæringsmetoder, -værktøjer og -materialer. I denne forbindelse at bygge på de eksisterende muligheder, som f.eks. dem, der er tilgængelige via eTwinning, School Education Gateway og den elektroniske platform for voksenuddannelse i Europa (EPALE). At fremme brugen af selvevalueringsværktøjer såsom SELFIE og HEInnovate til støtte for skolers og videregående uddannelsesinstitutioners digitale kapacitet og omstilling.

37. At forelægge og udbrede yderligere praktiske oplysninger til medlemsstaterne om muligheden for at finansiere uddannelsessystemernes behov for at afbøde konsekvenserne af covid-19-pandemien gennem investeringsinitiativer som reaktion på coronavirusset (CRII og CRII+) og andre hensigtsmæssige finansieringsmekanismer.

38. At fortsætte med regelmæssigt at udveksle oplysninger med interessenter og gennemførelsesorganer for Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps om mulighederne for fleksible ordninger for så vidt angår gennemførelsen af læringsmobilitet og projekter i forbindelse med covid-19-krisen.

39. Sammen med medlemsstaterne at udforske måder til at imødekomme de mest presserende behov i de perioder, hvor den fysiske mobilitet er begrænset, ved at give fleksibilitet til at omfordele uudnyttede midler mellem Erasmus+-tiltag, hvor det er relevant.

40. At støtte medlemsstaterne i videreudviklingen af praksis og muligheder inden for digital uddannelse og i håndteringen af virkningerne af covid-19-krisen for de mest sårbare grupper af lærende ved at anvende de tilgængelige muligheder under Erasmus+.

41. At udbrede og fremme anvendelsen af relevante materialer og værktøjer, herunder erfaring med virtuelt samarbejde fra projekter under Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps og aktiviteter under europæiske og nationale sammenslutninger for digitale færdigheder og arbejdspladser, som i en ånd af solidaritet mellem medlemsstaterne kan give yderligere nyttig støtte som reaktion på covid-19-krisen.

42. I samarbejde med medlemsstaterne og under behørig hensyntagen til institutionel autonomi og nationale forhold at indlede arbejdet med foranstaltninger med henblik på at fjerne covid-19-relaterede hindringer og genoptage grænseoverskridende mobile læringsmuligheder i kølvandet på covid-19-krisen, herunder ved at fastlægge klare retningslinjer for, hvordan man kan lette mobile læringsmuligheder under Erasmus+.

43. At fremme virtuel mobilitet og virtuelt samarbejde af høj kvalitet og støtte udviklingen af kombineret mobilitet inden for rammerne af Erasmus+-programmet, idet der tages højde for, at virtuel mobilitet spiller en vigtig birolle, selv om den ikke kan erstatte fysisk mobilitet.

44. At arbejde tæt sammen med internationale organisationer såsom Europarådet, UNESCO og OECD om at levere og udbrede oplysninger om konsekvenserne af covid-19 for uddannelsesområdet.